

Inkluderande folkhögskola för unga vuxna med högfungerande autism

Joel Hedegaard & Martin Hugo

Folkbildningens forskningsdag

2018-10-22

*** 33 % (4280 st) av deltagarna på Allmän kurs har en funktionsnedsättning**

*** 13 % (2422 st) av deltagarna på Särskild kurs har en funktionsnedsättning**

(Folkbildningens samlade bedömning, 2017)

Vad kan folkbildningen bidra med?

Vad ska folkbildningen inte göra?

Vilka är möjligheterna?

Vilka är utmaningarna?

Villkor för utbildning Specialpedagogiska Skolmyndigheten

Har barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning tillgång till:

- En likvärdig utbildning
- Tillgängliga lärmiljöer
- Trygga lärmiljöer
- En god utbildningskvalité

Forskning om personers egna upplevelser av om de får en likvärdig utbildning är sparsam

Folkhögskolans förstärkningsbidrag

Utgår från.....

ett relationellt synsätt i förhållande till funktionsnedsättningar, där dessa ses i relation till omgivningen – problem uppstår först i mötet mellan personen med funktionsnedsättning och omgivningen. Då kan olika åtgärder ses som sätt att förändra omgivningen med målet att det inte ska uppstå några problem.

Folkhögskolans förstärkningsbidrag

- Är en del av bidragssystemet för Folkhögskolan
- Deltagare med funktionsnedsättningar ökar
- Administrativ hantering sker med hjälp av SPSM
- Mest förstärkningsbidrag till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Folkhögskolan som utbildningsform bygger på idén att lärandet utgår från deltagarnas behov
- Ökad lärartäthet och kuratorsinsatser
- Deltagarna ska själva kunna påverka sin utbildning
- Samtalet och aktivt deltagande i gruppen är grundpelare i folkhögskolans pedagogik
- Förstärkningsbidraget är mycket värdefullt!
- För mycket av tid och resurser läggs på dokumentation

Situationen för personer med högfungerande autism

Skola: Svårigheter att klara skolgång, brist på anpassningar, mobbning, utanförskap

Arbetsliv: Svårt att få och behålla arbete, högre arbetslöshet, värre drabbade av den alltmer avreglerade arbetsmarknaden

Utgångspunkten för vår studie

- Många Folkhögskolor har anpassningar och stödfunktioner för deltagare som tillskrivs olika funktionsnedsättningar
- 34 Folkhögskolor i Sverige har hela kurser och linjer som är anpassade för personer diagnostiserade med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- 5 Folkhögskolor har hela kurser och linjer som är speciellt anpassade för deltagare med diagnosen högfungerande autism
- I vår studie har vi intervjuat 21 deltagare med diagnosen högfungerande autism på tre olika Folkhögskolor
- 3 Fokusgruppintervjuer med personal har också genomförts, en på varje Folkhögskola

Frågeställningar

Hur upplever deltagarna sina studier på folkhögskolan?

Vilka erfarenheter har deltagarna av tidigare skolformer och arbete?

Hur upplever deltagarna kopplingen till arbetslivet i utbildningen?

Hur ser deltagarna på framtiden?

Vilka är personalens erfarenheter av att undervisa deltagare med högfungerande autism?

Hur upplever personalen att stödet till deltagarna fungerar?

Vilka åtgärder krävs för att underlätta för den aktuella målgruppen att etablera sig i arbetslivet efter genomförda folkhögskolestudier?

Några resultat från intervjuerna

- Cirka 2/3 har klarat grundskolan och blivit behöriga för nationella program
- Cirka 1/3 uppger att de har klarat gymnasiet med fullständiga betyg
- Hälften har varit mobbade/socialt utsatta under tidigare skolgång
- De flesta deltagare har mycket bristande arbetslivserfarenhet
- Att klara av ett arbete eller att gå på universitetet framträder som betydligt svårare än att fungera i grundskola och gymnasium
- De flesta deltagare har oklara framtidsbilder

Några resultat från intervjuerna

- Deltagarna trivs och känner sig trygga på folkhögskolan
- Deltagarna upplever sig sedda, bekräftade och förstådda
- Deltagarna upplever att undervisningen är anpassad för dem och att de kan lyckas i sina studier. Viktigast för deltagarna är en tydlig struktur och förutsägbarhet
- Folkhögskolan beskrivs ha förmågan att möta varje individ individuellt, vilket innebär mindre stress än i tidigare skolformer
- Framträdande är deltagarnas beskrivningar av en personlig utveckling
- Att bo själv för första gången i livet är en viktig del av lärandet som sker på Folkhögskolan

De ringer som fan...jagar mig...en lärare ringde nu typ 5 minuter innan jag kom hit.

Det största problemet jag har det är att stiga upp på morgnarna och lägga mig på kvällarna och det får jag hjälp med.

Det största stödet jag behöver i mina studier det är att jag kommer iväg till lektionerna. Det är det största problemet jag haft genom hela min skolgång. Att komma i tid och att faktiskt gå iväg till lektionerna. För jag har aldrig mått bra i skolan förrän jag kom hit. När jag väl kommer in här då börjar jag ju arbeta, det har jag inget problem med...det är bara att ta sig hit på morgonen...men bara jag tar mig hit så funkar det. [...] Förut om jag vaknade försent då vågade jag inte gå till lektionerna för jag ville inte att alla skulle titta på mig. Jag mådde så jävla dåligt av det. [...] Jag har ju en som skickar meddelanden till mig nu...om den är över nio så får jag ett meddelande om det.

Det har varit en stor omställning...jag har tagit mig tid med att flytta hemifrån...det här är ju första gången jag flyttar ifrån föräldrarna...det har varit en stor omställning.

Jag lagar mat och tvättar kläder och så vidare...är självegen liksom. Jag antar att det är viktigt. (skratt)

Nu är jag bättre på att steka kött...det har varit en svår grej för mig innan för jag vet inte när jag ska sluta.

Lärarna är trevliga och jag känner mig accepterad och förstådd [...]
Vi har bra relation med varandra...vi kanske inte snackar så
jättemycket med varandra men vi accepterar varandra och erkänner
varandra...ingen är utfrysst eller attackerad på nåt sätt. Vi förstår
varandra...kanske inte håller med varandra men förstår.

På måndagar första timmen då förklarar de vad som händer under veckan och vad man ska tänka på...ibland så finns det aktiviteter efter skolan som de påpekar [...] Det är ganska skönt att veta vad som händer under veckan...ganska skönt att veta att det kommer hända. Om vi inte hade veckoplanering då hade man blivit ganska stressad. Det är ganska skönt att ha en veckoplanering istället för att bli chockerad varje gång... oj nu händer det någonting nytt idag...oj nu igen och nu en gång till. Då blir man stressad på grund av det [...] och varje lektion som vi har här så lägger de upp hur det kommer se ut under lektionen [...] det är väldigt bra tycker jag. Sen efter två timmar då kommer maten. Man får också reda på matlistan...vad det är för mat. Då vet man lite...ah men jag kan äta den här maten idag. Sen så kan man börja fokusera på att äta kvällsmaten.

Min sociala förmåga har förbättrats jättemycket sen jag började...ett exempel är väl att mitt datorspelade har sjunkit ganska rejält. Innan jag började här var jag väldigt tillbakadragen...pratade inte med andra jämnåriga förutom med folk på nätet. Nu är jag mycket mer social och pratar.

Det har betytt väldigt mycket...har lärt känna mig själv på ett sätt som jag inte kunnat tidigare.

När jag kom hit...det var på ett helt annat sätt. Det här är mitt tredje år nu och jag känner att jag vuxit som människa...det går mycket bättre nu.

Lärares och socialpedagogers erfarenheter

- Personalen beskriver att det ofta krävs en omställningstid innan det är färdigt på studierna på folkhögskolan
- Personalen beskriver vikten av kommunikativa och praktiska stödfunktioner
- Personalen beskriver vikten av en mycket strukturerad undervisning med förutsägbarhet

Sammanfattning av vad medmänniskor med högfungerande autism beskriver som viktigt för att det ska fungera i skolan:

- Att uppleva sig förstådd
- Tillitsfulla relationer
- Tydliga strukturer och kontinuitet
- Förutsägbarhet – Att veta innan vad som ska hända
- Möjlighet att arbeta ostört
- Tydliga mål och instruktioner
- Att få avsluta ett arbete, en uppgift innan nya påbörjas
- Inte så många olika aktiviteter samtidigt

Fyra publikationer kommer skrivas inom pågående forskningsprojektet

- 1) En myndighetsrapport för MUCF "Utbildning som stödjande miljö för deltagare med högfungerande autism" (Klar)
- 2) Forskningsrapport: Tre perspektiv på folkhögskolan som inkluderande miljö för deltagare med diagnosen högfungerande autism (Publiceras vid årsskiftet)
- 3) Vetenskaplig artikel i tidsskriften *Disability and Rehabilitation*: "Inclusion through folk high school in Sweden - The experience of young adult students associated with high-functioning autism" (2019)
- 4) Vetenskaplig artikel (Förhoppningsvis hösten 2019)